

I.

Bemærkninger af Flertalsgruppen

(Anker-Jensen, L. Bing, Victor Hansen, L. Jessen, Rendbeck, H. Sachs og Sebbelov)
med tilhørende Udkast.

Flertallets Forslag tilstræber en Ordning, der for Advokatens Vedkommende og derigennem for Publikums Adgang til Rets Hjælp drager de naturlige Konsekvenser af den ved Retsplejeloven af 1916 indførte nye Procesmaade.

Under den tidligere Procedureform¹⁾ blev i alle Instanser undtagen den øverste det hele Processtof, derunder ogsaa Vidnesbyrd og Partserklæringer, forelagt skriftligt for den dømmende Ret, og Appellinstansen kunde derfor gøre sig bekendt med det Materiale, der havde været fremme for den eller de forrige Instanser, og studere dette Materiale nøjagtig i den Skikkelse, i hvilken det saaledes havde været forelagt. Under disse Forhold, hvor Processtoffet i Appellinstansen normalt ikke var ringere, men hyppigt — gennem supplerende Oplysninger — bedre og fyldigere end Stoffet i de foregaaende Instanser, maatte Hovedvægten i Processen som noget selvfølgelig komme til at hvile paa Behandlingen i den øverste Appellinstans. Naar dertil kom, at Procedureformen ved Højesteret i Modsætning til al anden Procedure var mundtlig, kunde det være meget naturligt at stille særlige Krav til de Advokater, der skulde forelægge Sagerne i den øverste Instans.

I begge Henseender er Forholdet afgørende ændret ved Retsplejeloven af 1916, der nu har virket i fulde 10 Aar.

Den nye Retspleje, der bygger paa Mundtlighed og umiddelbar Bevisførelse, medfører, at *Tyngdepunktet nu hviler i Sagens Behandling i første Instans*. Det er en anerkendt Sætning, at det umiddelbare Bevis staar i Fare for at lide ved Gentaelsen, og at selv det bedste Protokollat kun mangelfuldt erstatter Dommerens direkte Indtryk af Vidnets eller Partens Forklaring. Hvad enten Appelretten vælger at lade Vidner og Parter afhøre paany i dens Overværelse eller foretrækker at henholdé sig til det protokollerede Udsagn, er derfor det for Appelretten foreliggende Bevismateriale gennemgaaende af ringere Kvalitet end det, der har været Grundlaget for den indankede Dom.

Denne Opfattelse har fundet prægnant Udtryk i den af Højesteret under 5. Marts 1928 til Justitsministeriet afgivne Erklæring (Bilag A; i det følgende citeret som Højesterets Erklæring), hvori det hedder: „*Efter Retsplejelovens Tankegang maa en betryggende Behandling i første Instans danne den naturlige Afslutning for en stor Mængde Sager navnlig saadanne, hvis Afgørelse væsentlig beror paa Sagens behørlige Oplysning og Bevisbedømmelsen.*“

At Landsretternes Virksomhed i fuldt Maal har opfyldt denne Retsplejelovens Forudsætning om de borgerlige Sagers betryggende Behandling i 1ste Instans, vil næppe fra nogen Side blive bestridt og fremgaar formentlig ogsaa af Højesterets Erklæring, der udtaler „at det allerede af Beskaffenheden af de Sager,

¹⁾ Der bortses her fra Specialretten, Sø- og Handelsretten i København, der for sit Særomraade foregreb Procesreformen. Ogsaa ved denne Ret laa iøvrigt, saa sent som indtil Formandskiftet i 1905, Vægten afgjort paa den skriftlige Forberedelse, medens den mundtlige Domsforhandling nærmest var en afsluttende Formalitet.